

Kunnskapsdepartementet
Postboks 8119 Dep

0032 Oslo

Høringsuttalelse - Forslag til endringer i barnehageloven (om politiattest og tjenestedata)

Utdanningsdirektoratet viser til høringsbrev av 1. februar 2013, samt bekreftelse på utsatt svarfrist til 5. mars 2013. Direktoratet har følgende kommentarer til forslagen:

1. Forslaget om å endre reglene om politiattest i barnehageloven

Utdanningsdirektoratet mener det er svært viktig at barnehageloven inneholder klare bestemmelser om krav til politiattest for personer som skal ha omsorg for eller oppgaver knyttet til barn i barnehage (barneomsorgsattest). Formålet med reglene om politiattest på området er å gi barn beskyttelse mot overgrep i barnehagen og foreldrene tillit til at de ansatte er egnet til å ivareta barnas sikkerhet. Det er uheldig dersom formålet ikke oppfylles fordi barnehageeieren eller kommunen som barnehagemyndighet er usikker på hvilke opplysninger som kan kreves fremlagt og av hvem. Forslaget til endring av barnehageloven § 19 synes å tydeliggjøre kravet til politiattest, og direktoratet er i all hovedsak enig i Kunnskapsdepartementets vurderinger i høringsnotatet.

Personkrets

Utdanningsdirektoratet støtter forslaget om å videreføre gjeldende rett når det gjelder hvilke personer som skal legge frem politiattest for arbeid i barnehage. Barn har et grunnleggende beskyttelsesbehov, og direktoratet ser det som nødvendig at også personer som regelmessig oppholder seg i barnehagen eller har vesentlig innflytelse på barnehagens drift, kan måtte legge frem politiattest dersom oppholdet gir mulighet for direkte kontakt med barna.

Direktoratet vil imidlertid reise problemstillingen om forslaget til lovtekst dekker alle personer som kan tenkes regelmessig å ha kontakt med barn i barnehage. Slik direktoratet ser det, kan det være behov for å se nærmere på om personkretsen bør være noe videre angitt, slik at man i større grad sikrer at barna blir beskyttet mot overgrep. Vi viser i den forbindelse til opplæringsloven § 10-9 første ledd, jf. andre ledd, der det etter lovendring i 2011 blant annet ble inntatt hjemmel for skoleeier til å kreve politiattest for personer som arbeider med «skoleliknande aktivitetstilbud». Et eksempel på barnehagefeltet kan være barnehager tilknyttet en gård eller et spesielt friluftsområde som barna jevnlig besøker, der de har kontakt med personer som arbeider på gården, men der disse personene verken er ansatt i barnehagen eller oppholder seg «i barnehagen». Det kan også tenkes at barna i forbindelse med barnehageoppholdet får tilbud om å være med på barnehagelignende ekstraaktiviteter som er i regi av barnehagen, men utenfor det ordinære barnehagetilbudet. Behovet for vern gjør seg gjeldende også i slike tilfeller. Direktoratet ber på denne bakgrunn om at departementet vurderer problemstillingen nærmere.

Henvisning til politiregisterloven § 39 første ledd

Utdanningsdirektoratet støtter forslaget om å harmonisere politiregisterlovens nye bestemmelse om barneomsorgsattester med barnehageloven, ved å henvise direkte til politiregisterloven § 39 i barnehageloven § 19. På denne måten sikrer man samsvar i regelverket også ved eventuelle senere endringer av politiregisterloven.

Omfanget av straffebud som skal fremgå av politiattest

Vi vurderer det videre som positivt at omfanget av straffebud som skal fremgå av attesten er utvidet til å omfatte seksualforbrytelser som innebærer misbruk av et overmaktsforhold, volds- og ransforbrytelser og grov narkotikakriminalitet. Når det gjelder overtredelse av straffeloven § 228 (legemsfornærmelse) og § 229 første straffalternativ (legemsbeskadigelse), mener direktoratet at det er gode grunner til at også slike forhold bør fremgå av attesten. Opplysninger om denne typen overtredelser vil være relevant for barnehageeier i en vurdering av om en person er egnet til å arbeide i barnehage. Dette gjelder særlig dersom fornærmede er et barn. Direktoratet støtter derfor delvis Barnehagelovutvalget på dette punktet, men mener ikke at slike overtredelser automatisk skal medføre yrkesforbud i barnehager.

Konsekvenser av anmerkninger på innhentet attest

Det fremgår av Ot.prp. nr. 108 (2008-2009) at konsekvensene av anmerkninger på politiattesten må fastsettes i særlovgivningen. Utdanningsdirektoratet har ingen særlige synspunkter på om også domfellelse for andre lovbrudd som fremgår av barneomsorgsattester enn seksuelle overgrep mot mindreårige, skal medføre utelukkelse fra fast eller midlertidig ansettelse i barnehager. Det kan være hensiktsmessig at barnehagene og kommunen i stedet vurderer konsekvensen av slike andre lovbrudd i det enkelte tilfellet. Det er imidlertid viktig at bestemmelsen ikke forstås som at det *bare* er personer som er domfelt for seksuelle overgrep mot mindreårige, som kan nektes arbeid i en barnehage. Direktoratet mener derfor at det bør fremgå uttrykkelig i § 19 at i andre tilfeller enn de som kvalifiserer til yrkesforbud, må barnehageeier/kommunen vurdere konkret hvilke konsekvenser anmerkningen skal ha. En slik løsning er valgt i opplæringsloven § 10-9 tredje ledd siste punktum.

Direktoratet foreslår derfor at § 19 tredje ledd endres til:

Personer som er dømt for seksuelle overgrep mot mindreårige er utelukket fra fast eller midlertidig ansettelse i barnehager. *I andre tilfeller må konsekvensene av anmerkninger på politiattesten vurderes konkret.*

Når det gjelder ordlyden i forslagets tredje ledd «seksuelle overgrep mot mindreårige», er direktoratet usikker på om de som skal ansette en person er kjent med hvilke straffebestemmelser dette er. I någjeldende § 19 er ordlyden «seksuelle overgrep mot barn», og i tilhørende forskrift § 3 andre ledd er det opplistet hvilke straffebud som menes. Når politiattesten for barnehageansatte nå utvides til flere andre typer overtredelser, vil det kreve større kjennskap til strafferetten blant barnehageeiere/kommuner for å kunne avgjøre om forholdene som er anmerket kvalifiserer til yrkesforbud. En tilsvarende presisering for å gjøre reglene mer tilgjengelige bør vurderes før endringene i § 19 trer i kraft.

Videre er departementets forslag til § 19 tredje ledd om yrkesforbud koblet til fast eller midlertidig ansettelse. Direktoratet anbefaler at departementet ser nærmere på hvilke konsekvenser det skal ha dersom andre personer som regelmessig oppholder seg i barnehagen eller har vesentlig innflytelse på driften, fremlegger politiattest som for *ansatte* i barnehagen medfører yrkesforbud.

Typen politiattest

Når det gjelder hvilken type politiattest som skal kunne utferdiges med hjemmel i barnehageloven, er direktoratet enig i at politiregisterlovens generelle rammer for hvilke overtredelser som skal angis etter politiregisterloven § 39 første ledd, andre og tredje punktum (med eller uten tidsbegrensning), også bør gjelde for barnehageansatte. Vi viser til at det i forarbeidene til politiregisterloven er grundig vurdert hvilke anmerkninger som alltid skal fremgå og hvilke som skal slettes etter en viss tid, og vurderer at de samme hensynene gjør seg gjeldende på barnehageområdet som på andre felter der det innhentes barneomsorgsattest.

En siktelse eller tiltale om seksuelt overgrep mot en mindreårig, vil etter forslaget fremgå av en politiattest frem til saken er avgjort eller avsluttet. Denne typen forhold skal imidlertid, slik vi har forstått lovforslaget, ikke medføre absolutt yrkesforbud før personen eventuelt er dømt for forholdet, se ordlyden i forslaget § 19 tredje ledd. Selv om en slik anmerkning i praksis vil føre til at vedkommende ikke blir ansatt i barnehagen mens saken pågår, vil det slik vi har forstått det ikke foreligge en formell «karantenetid hvor en person ikke kan ansettes», slik departementet skriver på side 4 i høringsnotatet.

Ny attest og attest for dem som har bodd i andre land

Vi støtter forslaget om å synliggjøre barnehageeieres mulighet for å innhente fornyet attest etter ansettelsen, dersom vilkårene for politiattest fortsatt er til stede, ved å innta dette i barnehageloven § 19 fjerde ledd.

Når det gjelder innhenting av politiattest for personer som har bodd i andre land, viser direktoratet til de krav som stilles til politiattest i forbindelse med godkjenning av utenlandske yrkeskvalifikasjoner, jf. barnehageloven § 18 og forskrift om godkjenning av yrkeskvalifikasjoner for styrer og pedagogisk leder i barnehage fra annen stat, og de utfordringer dette reiser i praksis. Utdanningsdirektoratet har ansvar for godkjenningen. Vi støtter at et krav om botid som alternativ til politiattest utredes samlet for ulike sektorer, og håper det kommer en avklaring her snart.

2. Forslaget om hjemmel for rapportering av tjenstedata og regnskapsdata

Direktoratet gir sin tilslutning til forslaget om klar hjemmel til å innhente tjeneste- og regnskapsdata fra både kommunale og ikke-kommunale barnehager. Disse dataene, i form av årsmelding og årsregnskap, danner grunnlag for nødvendig statistikk og forskning på området.

Vennlig hilsen

Annemarie Bechmann Hansen
divisjonsdirektør

Einar Simonsen Plahter
avdelingsdirektør

Dokumentet er elektronisk godkjent

